

Bomenprogramma Dordrecht 2023 - 2033

(Vragen en opmerkingen)

Inleiding

In de omgevingsvisie 1.0 van 2021 van de gemeente Dordrecht staan de doelen die de gemeenteraad heeft, namelijk: het realiseren van een aantrekkelijke stad, een gezonde stad, in 2035 een klimaatbestendige stad en het bevorderen van de biodiversiteit. We zien deze gedachte ook geformuleerd in de GroenBlauwe Visie, het Bewegend Bomen Bos, naar een Groenere Binnenstad en Stadspark XXL. Het beperken van hittestress en wateroverlast en het verminderen van fijn stof, het versterken van de biodiversiteit en het werken aan een hogere belevingswaarde moet gewoon, ook van uw raad zelf. Onlangs zijn er nog 800 extra bomen aangeplant vanwege het 800 jarig bestaan en er worden subsidies verstrekt voor het vergroenen van speelplekken en schoolpleinen. Groen in de stad is een deel van onze Nederlandse cultuur.

Tegen die achtergrond zou het onbegrijpelijk zijn als de gemeenteraad anno 2024 kiest voor het onderhoud van de bomen volgens scenario C of D in het bomenprogramma; als het daar op uitdraait zullen de komende jaren vele duizenden bomen gekapt moeten worden, vanwege verkeersveiligheid of domweg omdat er geen budget voor beheer meer is. Dit staat haaks op alles waar Dordrecht voor staat. Links planten, rechts kappen, het zal toch niet waar zijn? Het planten gebeurt met jonge exemplaren met kleine kronen, en hetgeen gekapt wordt zijn dikwijls bomen die net in hun kracht en optimale waarde komen. Het voorgestelde C scenario vergroot alleen maar de al bestaande onderhoudsachterstand en daarmee risico's op voortijdige kap. Dit leidt allemaal tot vermindering van het totale kroonvolume, terwijl de omgevingsvisie uitgaat van een toename in kroonvolumen.

Wij zijn van mening dat de keuze voor scenario C, laat staan voor scenario D, in strijd is met uw doelen in de omgevingsvisie van 2021 en vanuit een duurzaamheidsperspectief contraproductief, zelfs rampzalig. Wij zouden het zeer op prijs stellen als de gemeenteraad het college van B&W in een motie oproept om te kiezen voor een hoger scenario (A+, A, B) dan scenario C of D om de doelen van de omgevingsvisie, een duurzaam boombeheer en een veilige verkeerssituatie wèl te realiseren. Voldoende budget voor regulier beheer van ons bomenbestand is een onmisbare voorwaarde om hittestress tegen te gaan, de bijdrage van bomen aan biodiversiteit veilig te stellen, de luchtkwaliteit te verbeteren en onze Dordtse bijdrage te leveren aan CO2-reductie, kortom om ons klimaat leefbaar te houden.

Om te kunnen meten of de doelen gehaald worden zullen gegevens over ontwikkelingen in het totale Kroonvolumen (zowel van bomen die beheerd worden door de gemeente als particuliere bomen) inzichtelijk moeten worden gemaakt. Daar zijn inmiddels beheertools voor beschikbaar waar de medewerkers van de gemeente bekend mee zijn, zoals I-Tree/Treetracker.

In deze notitie zijn verder naar aanleiding van teksten (citaat) uit het bomenprogramma vragen en opmerkingen opgenomen van de organisaties die deze notitie hebben opgesteld.

Op de financiële onderbouwing en eventuele alternatieven (voor de financiering en in het beheer zelf) gaan we bij de participatiebijeenkomst van 23 januari 2024 nader in en komen we met concrete voorstellen.

10 januari 2024

Platform Duurzaam Dordrecht, De Bomenridders, Stichting de Stadt en IVN

1. **Citaat** uit Aanleiding blz6 / Duurzaam bomenbestand:

Dordrecht is een groene gemeente met relatief veel bomen. De gemeente beheert 50.000 laan- en straatbomen. Daarnaast heeft de gemeente bomen op sport- en begraafplaatsen en ca. 10.000 bomen in bossen en struwelen in beheer;

Vraag: waarom is vermeld dat er in Dordrecht relatief veel bomen zijn? Hoe is de verhouding eigendom gemeente / eigendom derden?

2. **Citaat** uit Aanleiding blz6 / Duurzaam bomenbestand:

Bomen vertegenwoordigen een groot scala aan waarden (afvangen fijn stof, beperking hittestress, bijdrage aan biodiversiteit, CO2 vastlegging, waterretentie, welbevinden van mens en dier). We werken daarom met elkaar aan het in standhouden van een duurzaam bomenbestand voor deze stad;

Opmerking: dit is de juiste intentie

3. **Citaat** uit Aanleiding blz6 / Duurzaam bomenbestand:

De in 2014 doorgevoerde bezuinigingen hebben geleid tot een onderhoudsachterstand. Het inlopen van de opgelopen achterstanden in het onderhoud zal met de huidige financiële middelen nog ongeveer 10 jaar tijd vragen.

Conclusie: Ondanks een extra budget (uit kadernota-claim in 2022) nog steeds een even grote achterstand in het onderhoud als in 2014;

Opmerking: Bij scenario C in hoofdstuk 2 ambitie is vermeld dat de achterstand in onderhoud inhalen 8 tot 12 jaar duurt;

Vragen: hoeveel bomen hebben achterstand?; hoeveel bomen kunnen jaarlijks aangepakt worden? bij hoeveel bomen is de achterstand problematisch gezien de veiligheidseis en in hoeveel jaar kan dat urgente probleem opgelost worden?; wat kost het om alle achterstanden in te lopen?; waarom niet veel meer middelen beschikbaar stellen voor het inlopen van achterstand in het onderhoud?; nagaan wat we daarnaast nog zouden kunnen doen?; is het niet alles tegelijk te willen doen en ons te richten op het oplossen van de acute (veiligheids)problemen en vervolgens te gaan werken aan een duurzaam bomenbestand?

4. **Citaat** uit Aanleiding blz6 / Politiek akkoord van 2022-2026

We hebben de opdracht de klimaat- en biodiversiteitsschade terug te dringen die al aanwezig is en nog iedere dag in Dordrecht wordt aangericht

Opmerking: Ja dat is het precies.

5. **Citaat** uit Aanleiding blz6 / Duurzaam bomenbestand / ontwikkelingen in de samenleving:

De diverse “groene” belangengroepen in Dordrecht hebben een Manifest opgesteld (zie bijlage 1) waarin het belang van goed boombeheer helder is uiteengezet en waarin ook is aangegeven welke aspecten rondom beheer en onderhoud van bomen volgens hen, beter geregeld zouden moeten worden; opmerking:

Vraag: welke punten uit het manifest in de het bomenprogramma hebben geleid tot vermelding van intenties, dan wel acties

6. **Citaat** uit Aanleiding blz7 / Duurzaam bomenbestand:

Met de voortzetting van het huidige beheer en onderhoud van bomen is het onmogelijk om het huidige bomenbestand duurzaam in stand te houden. Een herziening van het huidige beheer en onderhoud van bomen is daarmee noodzakelijk;

Vraag: wordt met de keuze voor scenario C een herziening van het huidige onderhoud doorgevoerd?

7. **Citaat** uit Aanleiding blz7 / Duurzaam bomenbestand:

Dit Bomenprogramma geeft aan hoe we het beheer en onderhoud van bomen voor de komende tien jaar vorm willen geven, inclusief de daarbij behorende kosten. Dordrecht is daarmee ook in de toekomst de stad die haar bomen goed onderhoudt;

Opmerking: er wordt hier niet gezegd dat de bomen duurzaam onderhouden worden; wij merken hierbij op dat ook voor nieuwe aanplant budget nodig is

8. **Citaat** uit Visie blz8 / de omgevingsvisie 1.0 van 2021:

Het behalen van de doelen 1 (aantrekkelijke stad), 3 (gezonde stad), 5 (in 2035 klimaatbestendig) en 7 (biodiversiteit bevorderen) is zonder groen (bomen en beplantingen) niet haalbaar;

Vraag: zijn de doelen met scenario C wel haalbaar?

9. **Citaat** uit 1.1 aantrekkelijke stad blz9:

Voor het bereiken van een aantrekkelijke stad wordt gestuurd op verbetering kwaliteit groen (zoals versterken van groene structuren; beschermen van bestaand groen; Kwaliteit bij het inrichten van bestaand en nieuw groen).

Vraag: welke acties zijn bedacht om dit te bereiken; in hoeverre ligt hier een relatie met Groenblauwprogramma Dordrecht 2021

10. **Citaat** (niet letterlijk) uit 1.2 klimaatbestendige stad blz9:

Voor het bereiken van een klimaatbestendige stad wordt gestuurd op vergroten kroonvolumen en verbeteren groeiplaatsen voor bomen;

Opmerking: volgens 3.2 lukt dit niet bij scenario C waarvoor gekozen is voor de komende jaren

11. **Citaat** uit 1.3 Biodiverse stad blz10:

Dit thema stuurt voor bomen aan op variatie in soorten.

Vraag: welke acties zijn hiervoor bedacht

12. **Citaat** uit 1.4 gezonde stad blz10:

Dordrecht streeft naar toename van het kroonvolume in de stad. Het draait bij kroonvolume niet alleen om de hoeveelheid bomen in de stad, maar vooral om de groeiplaatsomstandigheden waaronder deze zijn geplant en daarmee om de mogelijkheden voor bomen om gezond tot volle wasdom uit te groeien.

Vraag: wat betekent streven naar toename kroonvolume;

13. **Citaat** uit 1.5 doelstellingen / veiligheid blz11:

Het onderhoud van bomen verschuift van budget gestuurd onderhoud, naar onderhoud wat is afgestemd op de behoefte van een boom.

Vraag: in beginsel zijn wij het hiermee eens, maar wat houdt dit concreet in in de praktijk?

Opmerking: NB Soms kan er ook minder geknutseld worden aan bomen!!

14. **Citaat** uit 1.5 doelstellingen / diversiteit blz11:

Eén op de vijf bomen in Dordrecht is van een soort die gevoelig is voor ernstige boomziekten.

Vraag: hoe verhoudt dit zich tot het streven naar een gezond bomenbestand nu voor onderhoud van de essen geen budget meer beschikbaar is?

15. **Citaat** uit 1.5 doelstellingen / kroonvolume blz11:

Inmiddels is van ongeveer 70% van de in Dordrecht aanwezige straat- en laanbomen het kroonvolume inzichtelijk/ gemeten.

Opmerking: omdat niet kroonvolume maar kroonbedekking wordt gemeten, is het niet mogelijk bijvoorbeeld CO2 effecten goed te meten

16. **Citaat** hoofdstuk 1.5 doelstellingen / schema groeiplaatskwaliteit blz12:

Groeiplaatskwaliteit

Huidige situatie	Gewenste situatie (> 15 jaar)
25% zeer slecht	0% zeer slecht
25% onvoldoende	15% onvoldoende (m.n. in de binnenstad en smalle woonstraatjes is geen ruimte voor verbetering)
40% voldoende	50% voldoende
10% optimaal	35% optimaal

Volgens bovenstaand schema uit het hoofdstuk 1.5 doelstellingen is het met de groeiplaatskwaliteit slecht gesteld;

Vraag: In hoeverre staat dit grote percentage (50% groeiplaatsen is slecht of onvoldoende) een gezond bomenbestand in de weg;

Opmerking: 50 % onvoldoende - zeer slechte kwaliteit, om te schamen als European city of trees

Opmerking: Bij scenario C in hoofdstuk ambitie staat dat er niet autonoom geïnvesteerd wordt in groeiplaatsverbetering; alleen meeliften in projecten of bij groot onderhoud in de openbare ruimte kan; **Conclusie:** van groeiplaatsverbetering komt niets terecht als scenario C gevolgd wordt

17. **Citaat** uit hoofdstuk 2 ambitie blz13:

Praktisch gezien komt dat erop neer dat gewerkt wordt aan een kwalitatief beter en duurzamer bomenbestand. Het creëren van optimale groeiplaatsomstandigheden, zodat bomen gezond uit kunnen groeien en

daarmee hun ecosysteemdiensten optimaal kunnen vervullen, vormt daarin de basis. Dit zal in de praktijk leiden tot een omloopverlenging van het bomenbestand en het langer handhaven van oude bomen die met het oog op veiligheid voor de omgeving hogere (onderhouds)kosten vragen. Voor deze bomen geldt de zogenaamde veteranensnoei.

Vraag: is nagegaan of de voordelen die oudere bomen bieden opwegen tegen de hogere onderhoudskosten bij veteranensnoei.

18. **Citaat** uit hoofdstuk 2 Ambitie blz13:

Op dit moment (2022 en 2023) voeren we het bomenonderhoud uit conform scenario C;

Opmerking: Omdat na 2025 er geen extra middelen zijn om de veiligheid te kunnen garanderen, is voortzetting van tenminste scenario C van zeer groot belang en moeten er na 2025 wel extra middelen komen

19. **Citaat** uit hoofdstuk 2 Ambitie / scenario C blz14

Met dit scenario worden alleen gezonde, goed presterende bomen in stand gehouden.

Vraag: Hoeveel bomen worden door het uitstervingsbeleid geraakt als scenario C gevolgd wordt?

20. **Citaat** uit hoofdstuk 2 Ambitie / scenario C blz14 en in bijlage 1 van deze notitie:

Voor het bomenonderhoud geldt een cyclus van 1 x per 2 jaar (begeleidings-snoei) bij jonge bomen en 1 x per 4 jaar (onderhouds-snoei) bij volgroeide bomen.

Opmerking: hoge frequentie begeleidings-snoei !!; is dit echt nodig? Een en ander hangt toch af van de soort / snelgroeiend of niet, e.d

21. **Citaten** betreffende scenario C blz14

Geen veteranensnoei, dus (uitstervingsbeleid van oude/grote/zieke snoeibehoeftige bomen).

Geen versnelling op het inlopen van de onderhoudsachterstand. Het duurt daarmee langer voordat de situatie met de meest efficiënte inzet van middelen bij beheer en onderhoud wordt bereikt.

2e bullit sleutelwoorden: We houden gezonde, goed presterende bomen in stand

Opmerkingen: Zelfs bij scenario C binnenkort dus 60% slechte kwaliteit bomen; de achterstand in het onderhoud wordt immers bij scenario C en derhalve ook niet bij D ingehaald.

2e bullit van sleutelwoorden klopt niet: oude / grote veteranen worden geofferd / zijn vogelvrij als veteranensnoei niet wordt uitgevoerd. Let op: dit geldt ook bij scenario B, daar wordt immers slechts 2% van de snoei-behoefte bomen met behulp van veteranensnoei in stand gehouden (citaat blz15).

22. **Citaat** uit scenario A + (blz17)

KOSTEN: € 4 miljoen per jaar + éénmalig € 1,5 miljoen voor 10.000 extra bomen en voor onderzoek

Opmerking: budgetten beheerkosten en budget extra nieuwe aanplant uit elkaar halen: - eenmalig financiering vanwege investering in nieuwe aanplant derhalve uit ander budget

23. **Citaat** uit 3.1 bomen en integrale projecten blz19:

Ontwerpen ruimtelijke inrichtingsprojecten worden afgestemd met de groendeskundige. Groeiruimte zowel boven- als ondergronds, gekoppeld aan richtlijnen, vormen de basis voor de inrichting van groeiplaatsen en soortkeuze. Het KOR bevat de hoofdlijnen en voorbeelden en verwijst voor technische uitwerkingen naar het "Handboek Bomen" van het Norminstituut Bomen (NIB). Deze werkwijze is nog niet structureel geïmplementeerd;

Vraag: wat staat invoering van deze werkwijze in de weg; deze wijze van ontwerpen van toekomstige projecten is immers van belang om niet in de fouten van het verleden te vervallen

24. **Citaat** uit 3.1 bomen en integrale projecten blz20:

- Het Bomenstructuurplan. In 2022 is door studenten van Hogeschool Van Hall Larenstein gewerkt aan de actualisatie van dit plan. Deze actualisatie is nog niet afgerond.
- De Bomenlijst. De criteria, op basis waarvan de huidige Bomenlijst is samengesteld, zijn niet eenduidig/structureel voor het gehele bomenbestand toegepast.

Opmerking: deze punten dienen acuut opgelost te worden

25. **Citaat** uit H 3.2 beheer en onderhoud blz21:

Er worden voorbereidingen getroffen om het onderhoud te gaan koppelen aan de onderhoudsbehoefte van de boom zelf. Daarvoor zijn actuele data in het beheersysteem GISIB leidend.

Opmerking: effectief beheer dient op basis van opname van de behoefte plaats te vinden, niet op basis van (historische) data in een beheersysteem!!

26. **Citaat** uit H 3.2 beheer en onderhoud blz21:

Bomen op sportterreinen en begraafplaatsen en individueel te beheren bomen in bossen en struwelen zijn nog niet in het beheersysteem opgenomen.

Vraag: wat is hiervan de reden; waarvan hangt wijziging hiervan af en over hoeveel bomen gaat dit?

27. **Citaat** uit H 3.2 beheer en onderhoud betreffende onderhoudsachterstand blz21:

Deze kan in 8 – 12 jaar worden weggewerkt bij scenario C (zie hoofdstuk 3, Ambitie) of in 6 – 9 jaar bij scenario B, A of A+. Verdere versnelling hierin is niet mogelijk met het oog op benodigde tijd voor herstel van de boom na een snoeiingreep;

Vraag: het lijkt erop dat niet het aantal bomen dat jaarlijks gesnoeid wordt de bottleneck is, maar wat alle bomen die de gemeente in onderhoud heeft gedurende de komende maximaal 12 jaar kunnen verdragen; ook lijkt het aantal in snoeien gespecialiseerde medewerkers die nu in dienst zijn bij de gemeente een bottleneck

28. **Citaat** uit 3.2 beheer en onderhoud blz21:

Actie i.v.m. onderhoudsachterstand: Continuering onderhoudsniveau op minimaal scenario C.

Opmerking: wat is de reden om te kiezen voor scenario C als de (duurzame e.d.) ambities veel hoger liggen.

29. **Citaat** uit 3.2 beheer en onderhoud blz22

Het onderhoud van het bomenbestand vindt deels door eigen medewerkers (bomenploeg) plaats.

Opmerking: onderhoud van bomenbestand is een verantwoordelijke job die deskundigheid vereist van eigen vaklui; daarom mensen aannemen en in een afweging met de ecooloog bijscholing organiseren.

30. Citaat uit 3.3 Regelgeving en handhaving blz23:

De afweging voor weigering of verlening van een kapvergunning gebeurt op basis van een beoordelingstabel. Bij bezwaren en procedures is al enkele malen gebleken dat deze afweging onvoldoende transparant is. Als acties wordt voorgesteld een nieuw kapbeleid op te stellen.

Citaat uit kapbeleid blz30

De afweging voor weigering of verlening van een kapvergunning gebeurt op basis van een beoordelingstabel. Deze afweging is onvoldoende transparant.

Opmerking: Het lijkt erop dat de commissie bij het nemen van beslissingen in de bezwaarprocedure haar afwegingen niet transparant maakt; dit lijkt een probleem van onvoldoende communicatie; een nieuw kapbeleid opstellen om het probleem op te lossen, is in dit geval de verkeerde actie.

Overigens hebben wij met ambtenaren gesproken over een concept kapbeleid volgens het neen, tenzij principe

Opmerking: het is gewenst in dit bomenprogramma te refereren aan dit nee, tenzij principe.

31. Citaat uit 3.3 Regelgeving en handhaving blz23 en citaat uit kapbeleid blz30:

Er is beperkt inzicht in kap en herplant. Er wordt als actie voorgesteld: Bijhouden bomenboekhouding.

Opmerking: een goede boekhouding bijhouden is pas mogelijk als de beschikbare informatie over kap en herplant volledig beschikbaar is

32. Citaat uit 3.3 Regelgeving en handhaving blz23 en uit Kapbeleid blz30:

De Bomenlijst is een belangrijk onderdeel van het kapvergunningenbeleid. Opname op deze lijst is nu nog te ad hoc. Als actie wordt voorgesteld: Opstellen eenduidige criteria voor actualisatie van de Bomenlijst.

Vraag: Betekent dit dat erkend wordt dat de huidige bomenlijst niet opgesteld is volgens eenduidige criteria? Waarom heeft de gemeenteraad de huidige bomenlijst en vorige bomenlijsten dan toch goedgekeurd?

Opmerking: Uit analyse is gebleken dat de huidige bomenlijst bij goedkeuring door de gemeenteraad niet altijd de werkelijkheid weergaf.

33. Citaat uit 3.3 Regelgeving en handhaving blz23:

Een deel van het bomenbestand is vergunningplichtig. Handhaving van de kwaliteit van de rest van het bomenbestand is onvoldoende inzichtelijk. Compleet maken gegevens kroonvolume (i-Tree/ Treetracker). Vaststellen doelen.

Vraag: Is de conclusie hieruit juist dat het verzamelen van de omvang van de kroonvolume voor zowel bomen van de gemeente als van particulieren omvat?

34. Citaat uit 3.4 Communicatie en participatie blz24

Gewenste situatie: Bewoners kunnen suggesties aandragen voor de opname van bomen op de Bomenlijst. **Acties:** Opstellen heldere criteria voor mogelijke opname op de lijst.

Vraag: Is deze actie nu de actie die past bij het aandragen van suggesties door bewoners voor opname van bomen op de bomenlijst? Hebben bewoners ooit geklaagd over onduidelijke criteria toen zij een voorstel deden een boom op de bomenlijst te plaatsen?

35. Citaat uit hoofdstuk 4 Financiën blz27 en28:

Met het uitvoeren van scenario C houden we onze gezonde bomen in stand en laten we deze tot volle wasdom uitgroeien. Na 2025 gaan we terug naar het budget van voor 2022 en daarmee terug naar een niveau lager dan scenario C.

Opmerking: Vanaf 2026 zal dit leiden tot minder gezonde bomen

Vraag: Hoeveel gezonde bomen zijn er en welk deel daarvan zal dan ongezonder worden met alle consequenties van dien, zoals uitsterven oudere bomen die snoei-behoefstig zijn.

Opmerking: Het budget is vanaf 2026 EUR 850.000, tegenover in 2022 EUR 1,5 miljoen, of wel een achteruitgang van ruim 40%.

Opmerking: De som van de getallen in 2023 en 2024 in het financiële overzicht in H 4 is fout opgenomen.

36. Citaat uit hoofdstuk 4 Financiën blz29

Uitgaande van het bomenbestand van Dordrecht van ruim 50.000 bomen zou dit een normbudget vragen van € 1.750.000,-. Met de huidige kosten die € 1.500.000,- bedragen, voert de gemeente Dordrecht dus een efficiënt boombeheer.

Vraag: wil je als gemeente erkennen dat je al jaren 14% minder uitgeeft dan het gemiddelde als tegelijkertijd sprake is van achterstallig onderhoud?

Opmerking: In 2026 zal het onderhoudsniveau met € 850.000 zelfs rond 50% onder het gemiddelde liggen; als het budget van € 850.000 in 2026 doorgaat, neigt dit gezien de effecten daarvan naar onbehoorlijk bestuur.

Vraag: Moet het onderhoud van het stadspark XXL ook betaald worden van het budget ad € 850.000?

Vraag: Moet voor de uitbreiding van het bomenbestand in het stadspark XXL in aanvulling op het huidige budget voor de bomen die nu op het gebied van het stadspark XXL staan nog extra financiële middelen beschikbaar gesteld worden?

37. **Citaat** uit alinea Uitbreiding bomenbestand/aanplant extra bomen blz 29

Met name in boomarme wijken kan investeren in aanplant van extra bomen noodzakelijk zijn om doelstellingen voor kroonvolumetoename te kunnen behalen.

Opmerking: Praat over kroonvergroting niet over aantallen. Eerste 10 jaar bomen niet meetellen.

38. **Citaat** staatje effecten kleine bomen en grote bomen blz 29

	Klein	Groot
Bladoppervlak m2	2217	3605
Afvang luchtverontreiniging (kg/jaar)	2,4	4
CO2 voorraad (ton)	3,2	6
CO2 vastlegging (kg/jaar)	10	92
Waterafvang (m3/jaar)	11,3	18,3

Vraag: waarom is het effect op de temperatuur niet opgenomen in dit staatje?

Opmerking: wanneer de 10.000 oude bomen door niet meer uitvoeren veteranensnoei verdwijnen, zal er 70.000 m3 minder water worden

opgenomen en zal er 820 ton minder CO2 worden vastgelegd en dus ook minder zuurstof worden geproduceerd door de Dordtse bomen. Dit zijn vanuit het duurzaamheidsperspectief rampzalige ontwikkelingen.

39. **Citaat** uit kapbeleid blz32:

In het (definitief te maken) Bomenstructuurplan zijn de boomstructuren aangegeven en beschreven.

Vraag: hebben bewoners ook zeggenschap bij het bepalen welke boomstructuren op de bomenlijst moeten komen?

40. **Citaat** uit kapbeleid blz32:

Voor (her)inrichtingsprojecten of groot onderhoud binnen stedelijk gebied geldt als inrichtingsopgave dat het kroonvolume van de bomen binnen het projectgebied in minimaal 10 jaar na realisatie van het project op gelijk niveau moet zijn, dan wel toegenomen. Hiervoor is het belangrijk dat helder wordt gedefinieerd voor welk type projecten dit geldt, hoe het projectgebied wordt begrensd en wanneer de periode van 10 jaar start. In het planvormingsproces is het dan cruciaal dat het kroonvolume als een nulmeting wordt opgenomen en dat met een aantoonbaar deskundige onderbouwing wordt aangegeven hoe het kroonvolume zich in de nieuwe situatie naar verwachting zal ontwikkelen. Vergunningverlening vindt dus plaats op basis van het totale plan inclusief het uitgangspunt van kroonvolumecompensatie. In dergelijke situaties kan een gedegen plan met voldoende garanties op kroonvolumecompensatie voldoende motivatie zijn voor het verlenen van een kapvergunning.

Vraag: Wie bepalen de criteria waaraan een gedegen plan moet voldoen en dat er voldoende garanties en voldoende motivatie bestaat?

41. **Citaat** uit kapbeleid blz33 punt 6:

Voor de overige gemeentelijke bomen geldt dat kap gemotiveerd dient te zijn op basis van bijvoorbeeld de boomveiligheidscontrole registratie. Herplant is niet standaard.

Opmerking: De overige gemeentelijke bomen, dat wil zeggen de bomen die niet in beheer zijn bij de gemeente en al dan niet op de bomenlijst staan, blijven vogelvrij; weg halen kan weg blijven worden (vaak lastige standplaats).

42. **Citaat** uit kapbeleid blz33 blokje aantoonbaar:

Om aantoonbaar te maken dat de gemeente met dit kapvergunningenbeleid daadwerkelijk een beleid voert wat leidt tot toename van kroonvolume stadsbreed zijn twee zaken nodig:

- Dordrecht houdt op basis van big data (bijv. Treetracker) de ontwikkeling van het kroonvolume in de stad bij.
- De gemeente houdt een bomenbalans bij waarin voor alle hiervoor genoemde categorieën is aangegeven hoeveel bomen zijn gekapt en herplant.

Vraag: in welke mate zijn de big data over kroonvolume beschikbaar en hoever staat het met de ontwikkeling van de bomenbalans

Bijlage 1

Scenario C

KOSTEN: € 1,5 miljoen per jaar Met minder budget komt de veiligheid in het geding.

In essentie ziet het bomenonderhoud van scenario C er als volgt uit:

- Voor het bomenonderhoud geldt een cyclus van 1 x per 2 jaar (begeleidingssnoei) bij jonge bomen en 1 x per 4 jaar (onderhoudssnoei) bij volgroeide bomen. Daarmee duurt het 8 - 12 jaar om de in 2014 ingezette onderhoudsachterstand ingehaald te hebben (gerekend vanaf half 2021).
- Er wordt niet autonoom geïnvesteerd in groeiplaatsverbetering. Groeiplaatsverbetering is alleen mogelijk als dit in projecten mee kan liften.
- Geen extra budget voor specialistisch onderzoek/advies.

- Geen veteranensnoei dus (uitstervingsbeleid van oude/grote/zieke snoeibehoeftige bomen). Voor Essentaksterfte houdt dit scenario bijvoorbeeld in dat er bij aantasting niet gesnoeid wordt maar direct overgegaan tot rooien en vervangen. (Vanwege het wegvallen van het extra budget voor ETS.)

Sleutelwoorden in dit scenario:

- Geen versnelling op het inlopen van de onderhoudsachterstand. Het duurt daarmee langer voordat de situatie met de meest efficiënte inzet van middelen bij beheer en onderhoud wordt bereikt.
- We houden gezonde, goed presterende bomen in stand.
- Reële kans op juridische aansprakelijkheid op zorgplicht van bomen.

Scenario A+

KOSTEN: € 4 miljoen per jaar + éénmalig € 1,5 miljoen voor 10.000 extra bomen en voor onderzoek.

In essentie ziet dit bomenonderhoud er als volgt uit:

- Bomenonderhoud gericht op snoeibehoeftige vanuit actuele data (kwaliteitsgestuurd).
- Het duurt 6 – 9 jaar om de in 2014 ingezette onderhoudsachterstand ingehaald te hebben.
- Toepassen van standplaatsverbetering (jaarlijks ca. 500 bomen). Initiëren van projecten om standplaatsen te optimaliseren.
- In standhouden van 10% oude/grote/zieke snoeibehoeftige bomen met behulp van veteranensnoei.
- Extra kosten voor specialistisch onderzoek en advies.
- Aanplant van 10.000 extra bomen. In navolging van eerdere plantacties zoals; bomenprikker, geboortebomen en 800 bomen bij 800 jaar stad.
- Aanplant van zwaardere plantformaten (stamomtrek 30 - 35 cm) is op plaatsen waar ze veel waarde hebben, dus met name op locaties met hittestress, gewenst. De hogere kosten voor aanschaf zijn dan conform de assetmanagementprincipes in balans met de meerwaarde die deze bomen opleveren.

Sleutelwoorden in dit scenario:

- Maximaal haalbare versnelling van het inlopen van de onderhoudsachterstand.
- Hoge ecosysteemwaarde omdat er ruim 5000 bomen met “veteranensnoei” gehandhaafd kunnen blijven.
- Forse toename kroonvolume stadsbreed, mede door de aanplant van 10.000 extra bomen.
- Door grootschalige groeiplaatsverbetering kunnen veel bomen gezond oud worden wat leidt tot substantiële omloopverlenging van het bomenbestand.